

Naujienu Antroji Dalis

NR. 734

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XX METAI

J. DAINAUSKAS

Vilniaus Akademija ir senojo Vilniaus universiteto tautinė reikšmė

Kovai su reformacija Lietuvoje Vilniaus vyskupas Protasovičius 1569 m. pakvietė jėzuitus. Jie 1570 m. Vilniuje įsteigė savo kolegiją, kurioje, po kelerių metų buvo jau net 700 mokinių. 1579 m., Lietuvos valdovo Stepono Batoro privilegija, jėzuitai Vilniuje įsteigė akademiją. Tais pačiais metais pop. Grigalius XIII Vilniaus jėzuitų akademijai suteikė tokias pat teises, kitokias turėjo kiti to laiko Europos katalikiški universitetai ir akademijos.

Iki tol Lietuvos jaunimas aukštojo mokslo eiti vykdavo į Čekiją, Italiją, Lenkiją, Prancūziją, Vokietiją. Ypač daug jų vyko į Pragę bei Krokuvą. Pragoje gi karaliaus Jogailos žmonos Jadvygos 1387 m. buvo įsteigta atskira kolegija lietuviams. Tos kolegijos biblioteka, ano laiko mastu, buvo net labai turtinga, nes turėjo per 250 rankraštinų knygų.

Pragos universitetą 1356 m. įsteigė imperatorius Karolis IV, kurio žmona, Pamario kunigaikštystė Elžbieta, buvo Aldonos Gediminaitės anūkė. Lietuvos santykiai su Čekija, ypač Vytauto laikais, buvo labai artimi. Pragoje, tad, per porą šimtmečių, mokėsi ne mažiau tūkstančio lietuvių, nors jų buvo apskiai ir Bolonijoje, Paduoje, Paryžiuje bei kituose Europos universitetuose.

Visose tose mokyklose, mokslas buvo dėstomas to laiko Vakarų tarptautine kalba, lotynų. Tą kalbą vartojo ir naujai įsteigta Vilniaus Akademija. Tačiau toji Akademija atsirado tautinių bendruomenių bei valstybių aiškaus formavimosi metu, kada Vakarų Europos universitetai jau negalėjo izoliuoti nuo savo krašto, savo aplinkos kalbos. Paryžiaus, Paduos, Bolonijos, Heidelbergo, Pragos, Krokuvos universitetai darėsi savo kraštų tautinės kultūros centrais. Dar ryškiau tas reikėsi protestantų kraštuose. Tad ir Vilniaus Akademija turėjo tapti Lietuvos kultūros, savo krašto idėjų puoselėjimo lizdu.

Vienok, Vilniaus Akademija tuo keliu nenuėjo. Ji ne tik nepadėjo lietuvių reikštis, bet, kiek įmanydama, ją slopino. To laiko politinė atmosfera buvo labai įtempta. Po vadinamosios 1569 m. Liublino unijos, Lenkijai užgrobęs Palenkę, Podolę, Voluinę, Braslavą bei Ukrainą, lietuvių — lenkų politinis antagonizmas buvo itin padidėjęs, bet jėzuitai čia matė tik religinį antagonizmą ir laikėsi lenkų pusės, gi lietuviai tada

spietėsi apie kalvinus. Iš čia jėzuitai automatiškai kovojo su lietuviškumu, su kiekvienu lietuviybės pasireiškimu. 1589 m. Žigimantas Vaza, vizituodamas pirmą kartą Akademiją, buvo pasveikintas ir lietuviškai, gi kai atvyko po poros metų kitą kartą, tai lietuviškai jau jo niekas nesveikino.

Pirmasis Akademijos rektorius buvo lenkų jėzuitų teologas, rašytojas ir garsus pamokslininkas P. Skarga, kuris, tapęs Lietuvos valstybės sostinės Akademijos vadovu, lietuvių kalbos nesiteikė mokytis. Taip pat lietuvių kalbos neišmoko nei vienas Vilniaus lenkas jėzuitas. Gi iš svetimšalių jėzuitų, profesorų, berods, tik vienas ispanas Antanas Arias, kardinoalo Radvilos sekretorius, buvo išmokęs lietuviškai. Tai nenuostabu, nes pats Skarga nuolat pamokslavo "vienalybę Lenkiją", kurioje lietuviškam "separatizmui", nekaltant jau apie bet kokį jos savarankumą, jisai nenumatė vietos.

Skargos užsimojimu toji Akademija Lietuvoje turėjo stiprinti ne tik katalikybę, bet ir lenkų! Jos profesorai, daugumoje lenkų kultūros pažiba, kaip pvz. Sarbiewski, Smiglecki, Łęczyccki ir kiti. Ne be pagrindo J. Bielinski savo veikale "Unwersytet Wilenski", III t. 508 psl. rašo: "Vilniaus Akademijos paskaitų pobūdis buvo tautiniai lenkiškas. Kai kalvinų, liuterių mokyklos savyje nieko neturėjo lenkiško, tai Vilniaus Akademijos auklėtiniai buvo geri lenkai. Tarpe svetimšalių profesorų buvo daug tokių, kurie išmoko lenkiškai, kad tuo visuomenai didesnę naudą atneštų. Visi profesorai lenkai buvo patriotai ir stipriai rūpinosi savo tėvynės Lenkijos labu".

Užtat nenuostabu, kad turėjome savo Akademiją, tačiau neturėjome nei vieno jos auklėtinio lietuvio iš XVI—XVIII a., kuris būtų išlikęs nesulenkęs ir būtų rūpinęsis lietuvių. To laiko bendrininkai Mikalojus Daukša, Konstantinas Širvydas, lietuvių katalikų pamokslininkai bei rašytojai, nebuvo tos Akademijos auklėtiniai. Į Akademiją buvo priimami (tygiai kaip ir rusų laikais į universitetą) tik didikai bei kilmingieji, kurie toje Akademijoje buvo paverčiami lenkų "janyčarais", Lenkijos patriotais, neretai labiau lenkiškesniais nei Lenkijos lenkai. Tad neatsitiktinai 1697 m. Lietuvoje lenkų kalba buvo oficialiai įvesta į Lietuvos

(Nukelta į 7 psl.)

Artistė Caroll Baker, bevąžinėdama po Afriką, rado šį mažą gyvuliuką, kuris prie jos labai priprato. Artistė buvo nuvykusi į Keniją naujo filmo ruošti. Jai teko vaidinti svarbiausio asmens vaidmenį.

ALGIRDAS T. ANTANAITIS

DĖL MARIAUS KATILIŠKIO "ŠVENTADIENIS UŽ MIESTO" KALBOS

(Išnašos kalbininko recenzijos paraštėje)

Mūsų bendrinės kalbos žurnalo "Gimtoji kalba" šių metų antrame numeryje buvo atspausdinta kalbininko St. Barzduko parašyta Mariaus Katiliškio novelių rinkinio "Šventadienis už miesto" recenzija, gvildenanti šios knygos kalbines ydas. Pasisakydamas ne tiek dėl recenzijos liečiamų kalbinių dalykų, kiek dėl recenzento daromų išvadų ir su jomis nesutikdamas parašiau trijų puslapių straipsnelį "Gimtosios kalbos" redakcijai. Redaktorius L. Dambriūnas straipsnelį grąžino, teisindamasis, kad esą ji "nepatogu spausdinti" dėl kelių priežasčių: "Pirmiausia, jis nėra kalbinis. Antra, per smarkiai polemisis. Trečia, per ilgas. Jei ir Barzdukas panašaus ilgumo straipsniu norėtų atsakyti (o tai mes prileidžiame), tai polemika užimtų perdaug vietos".

Kadangi mano keliamas reikalas liečia ne tik paskiro recenzento nuomonę apie vieną knygą, bet taipgi rašytojo, kalbininko ar net leidėjo teises, pareigas bei kompetencijas, manyčiau, jog jis yra vertas ir platesnės visuomenės dėmesio. Todėl ir naudojuosi malonia gerb. "Naujienu" redaktoriaus suteikta proga šį straipsnelį su keleta vėliau pridėtų pastabų atspausdinti.

Parašyta buvo šitaip:

AR TIKRAI PELNYTAI KALTINAMAS RAŠYTOJAS?

Recenzuodamas Mariaus Katiliškio knygą "Šventadienis už miesto" šių metų "Gimtosios Kalbos" Nr. 2, kalbininkas Stasys Barzdukas joje randa tikrai daug kalbinių trūkumų bei neigiamybių. Baigdamas jis net taria va šitokią susumuojantį ir lemiantį žodį:

"Kaip matom, žodyno, rašy-

bos, skyrybos ir kitokios rūdys Katiliškio knygą gerokai apgadino. Pro rūdis negali matyti nė jos grožio. Sunku, prisipažinsiu, tokią knygą skaityti, nes beveik kiekviename puslapy už ko nors suklūvi. Kaltas dėl to autorius. Kaltas dėl to ir leidėjas. Bet kalti esame ir mes visi, kad knygos su tokia gausybe klaidų mūsų gyvenime dar gali pasirodyti".

Su tokiais, sakyčiau, beato-dairiniais kalbininko teigimais negalėčiau sutikti, nors jis ir dar keturis puslapius neigiamybių būtų suradęs. Šitokia forma parašytoje recenzijoje, kaip tikslai ji bebūtų kalbiniu pozūriū, negaliu neįžvelgti piktos valios. Mat, joje netiksliai ir vienašališkai pristatoma viena svarbiausių ir rimčiausių knygų mūsų šiandieninėje literatūroje.

Jeigu "Gimtoji kalba" per savo keletą emigracinio gyvavimo metų būtų atkreipusi dėmesį ar taisyti kiekvieną reikšmingesnę lietuvišką leidinį, tai kalbinės klaidos S. Barzduko atrastos M. Katiliškio knygoje atrodytų mažiau negu eilinės. Tuo tarpu taip nėra. Skaitydamas "Gimtoją kalbą", per keletą paskutiniųjų metų joje teuztikau tik Pulgio Andriušio ("Rojaus vartai") ir dabar Mariaus Katiliškio knygų recenzijas. (Kalbu tik apie grožinę literatūrą). Persisi mintis, kad tik šie rašytojai lietuvių kalbos dėsniams nusikalsta. Gi tokia mintis, bent man atrodo, būtų tolimiausia tiesai. Kaip sykis, tai ir yra žmonės, kurie taja lietuvių kalba labiausiai sielojasi ir kurių pastangomis ji ir čia emigracijoje tebėra gyva. Šių autorių išskyrimas neigiamąja prasme, skaitančiam "Gimtoją kalbą" duoda netikslų, iškreiptą kalbos

vartojimo grožinėje literatūroje vaizdą.

Bet kurios rašytinės kalbos nuodugnus žinojimas yra tik techninio išsilavinimo laipsnis, o ne kūrybinio pajėgumo laidas. Rašytojui, žodžio kūrėjui yra itin pravartu, bet jokiū būdu ne būtina žinoti visas kalbos mokslo plonybes, kaip nėra būtina jas žinoti nė kitų, praktiškesnių sričių specialistams, rašytu žodžiu išreiškiantiems savo darbo rezultatus. Ši teigimą leiskite paremti bent pora man artimesnių kasdieninių pavyzdėlių.

Tar naudamas šio krašto kariuomenėje dirbau grupėje specialistų, kurių kasdieninio darbo rezultatai, išreikšti rašytu žodžiu, visada būdavo tikrinami kalbos žinovo (gana aukšto laipsnio karininko), tačiau po to vėl grįždavo atgal pas autorijų patvirtinimui.

Dirbdamas kelis metus vieno mūsų dienraščio redakcijoje turėjau progos skaityti daugybę reportažų ar straipsnių parašytų žmonių su nepamainoma reporterio uosle ar pasakotojo talentu, kurių rašytinės kalbos supratimas buvo mažiau negu eilinis. (O vis dėlto juos skaitydamas ar taisydamas negalėjau tarti: "Pro rūdis negali matyti... grožio", kaip taria S. Barzdukas perskaitęs Mariaus Katiliškio knygą, tuo parodydamas savo labai abejotinos vertės literatūrinį skonį).

Dabar, jau kelinti metai dirbu vienos valstybės revizoriaus darbu. Didesnė dalis kasdienių to darbo rezultatų irgi yra išreiškiami rašytu žodžiu. Ir čia kalbos taisyklų rūpinasi dvi šios srities specialistės ir, kur reikia, atsiklausę autoriaus, pataiso.

Nė vienu iš virš minėtų atvejų neteko girdėti, kad kalbos specialistas ar žinovas turėtų teisę pakaltinti srities specialistą (autorijų, kūrėją), kad jo, nežinojimas vienos - kitos kalbos plonybės, drastiškai mažina ar net sunaikina talentą ar sugebėjimus.

Aš sutinku, kad redaktoriai ir leidėjai turi budėti tikslingo kalbos vartojimo sargyboje ir duoti vertingą grožinės literatūros kūrinių patikrinti kalbiniu požiūriu šios srities specialistui. Tačiau ir vėl: žinau, kad ir čia praktiškai nėra taip lengva ir sklandu. Aš pats jau keli metai ruošiu knygą. Jos kalbai patikrinti šiaip taip prisikalbinau du žinomus šios rūšies specialistus. (Visi jie, ir ne juokais, apsikrovę darbais). Taisydas užtruko veik dvejis metus. Aštuoni straipsniai dingo be žinios... Gal būt ir leidėjai turi panašius patirčių? Tada gal ir jų negalėtumėm kaltinti, kad pasitaikina kiek mažiau suprantančius, pasiteisinimui "guosdamiesi": juk ir specialistai tarpusavyje nesutaria...

Kalbos specialistai yra būtini. Jų šiandien trūksta, jų reikia. Tačiau kūrėjo rašytojo vaidmuo kalbos gyvybės palaikyme yra žymiai sunkesnis ir dides-

nis. Graži taisyklinga kalba dar nepadaro literatūriniai gero kūrinio. Atsimenu pasaulinės literatūros kūrinius, sužalotus ar numarintus specialistų kalbinkų vertimuose: J. Balčikonio redaguotas "Brolių Grimų Pasakas", Petro Būteno versta Turgenievo "Rudina" ar Stasio Damušio versta Knuto Hamsuno "Viktoriją". Tiesa, vertimas jau yra kita sritis, tačiau, bent šiuo atveju, tenorėjau pailiuotruoti ką tik padarytą teigimą dėl kalbos taisyklų ir kūrybinės vertės.

Man atrodo, kad kalbininko Stasio Barzuko išvados Mariaus Katiliškio paskutiniosios knygos atveju yra nepagrįstos ir pertoli siekiančios. Jo noras skaitytojui sugestijuoti, kad kalbine prasme pačio gyviausio mūsų rašytojo kalba kaip sykis yra ligota, atrodo neišplaukia iš geros valios.

Prie sugražinto straipsnelio pridėjame laiške redaktoriui pareiškia keletą minčių, su kuriomis nesinori sutikti. Nors asmeninė korespondencija paprastai nėra skelbiama, tačiau, kaip matysite, šitose mintyse nieko asmeniškio nėra, o vis dėl to galvosena, atrodo, yra srities specialistui tipinga, todėl drįstu jomis ir su "Naujienu" skaitytojais pasidalinti.

"Gimtosios kalbos" redaktoriui rašo:

"Subjektyviai recenzentas gali būti ir teisingas, nes jam, ir ne vien jam, tos klaidos iš tikrųjų galėjo kliūdyti pajusti kūrinio grožį. Su literatūrinio kūrinio yra panašiai, kaip su muzikos kūrinio. Su blogu instrumentu ir geriausio kūrinio grožio neperduosi, klausytojas to grožio nepajus ar mažai tepajus. Kas muzikai instrumentas, tas literatūros veikalui kalba. Recenzentas apie kalbą ir tekalbą, kūrinio meninės vertės visai neliesdamas. O kalbos klaidų jis buvo prirašęs ir daugiau, dalį mažiau svarbių nubrūkėm."

Pirmiausia, manyčiau, patsai palyginimas (kalbos su instrumentu) nėra vykęs ir gal tik kalbininkui teiliustratyvus. Instrumentas juk yra konkretus daiktas, o kalba — abstraktus kūrinys. Daiktui apvaldyti yra visai kitokie reikalavimai. Nemuzikalūs žmogus ir techniškai su instrumentu nesupajūžęs nė su Stradivarijaus gamintu smuiku nepagros nieko, ką būtų galima pavadinti muzikine kūryba. Nieko neišgros nė virtuozas, sekdamas netiksliai parašytomis gaidomis. Šiuo atveju, būtina norint surasti ryšį tarp parašyto literatūrinio kūrinio ir muzikos, rašytinę kalbą daug logiškiau buvo galima lyginti su gaidomis, tarant, kad ir gražiausia melodija, nefinkamai gaidomis užrašyta, bus neįmanoma prideramai sugroti. Tačiau ir šis palyginimas nebūtų visai tikslus, nes grojantysis, nors ir būdamas kūrėjas savo srityje, tėra interpretatorius ir jį nebent būtų galima lyginti su literatūrinį kūrinių skaitytoju. Taigi kiekvienu atveju bus "nuklysta į lankas". O vis dėlto, grįžtant prie tų pačių gaidų, esu išitikinęs, kad nuoširdus muzikos žinovas ar net šio žanro in-

terpretatorius atrastų esmę ir grožį kad ir ne taip tiksliai gaidomis užrašytame kūrinyje. Jam, sakysim, raktas trūkumas vienoje ar kitoje eilutėje, bemolio ar bekaro praleidimas, bei ketvirtinė gaida vietoje aštutinės dar nedarytų kliūčių, trukdančių pajusti kūrinio grožį. Tos kliūtys nebuvo esminės nė srities specialistams, nubalsavusiems Mariui Katiliškiui aukščiausią literatūrinę premiją. Jos, matyt, netrukdytų grožį pastebėti nė eiliniams skaitytojams, spėjusiems knygos išpirkti daugiau negu tūkstantį egzempliorių.

Nesutikčiau nė su L. Dambriūno teigimu, kad "recenzentas apie kalbą ir tekalbą, kūrinio meninės vertės visai neliesdamas." Stilius juk yra vienas svarbiųjų literatūrinio kūrinio elementų, nors jį kartais nuo kalbos (techniškąja prasme) ir labai sunku atsieti, nes jį sudaro ir rašytojo mėgiamų, jam charakteringų, žodžių parinkimas, jų sudėstymas į sakinius, tų pačių sakinių sugrupavimas į skyrius ar poskyrius ir pan.

Kada St. Barzdukas pasigrožėdamas išvardina eilę "metaforinių pasakymų" juos pagyres tardamas, kad "lokių pasakymų — semk nors reškučiomis!", kada jis gailisi tegalys tik "vieną kitą" epitetą ar palyginimą cituoti, nors tai esąs "didelis kalbinis ir literatūrinis turtas" — recenzentas aiškiai kalba apie stilių, vadinasi veikalą vertina literatūrinio požiūriu. Iš kitos pusės, ne kalbiniai jis veikalą vertina sakydamas: "laikraštiniu stilium dvelkia sakiniai...", nes kalbiniu požiūriu recenzento cituojamiems sakiniams nieko nebūtų galima prikišti. Taigi St. Barzdukas vis dėlto liečia kūrinio meninę vertę, nors ir kalbiniu ydų priglušintas, nebeįstengia tos vertės matyti.

Kalbininkui nepatinka rašytojo mėgiami "nevertotini, iš apyvartos išėję" žodžiai, kaip pasitėmyti (pastebėti), žingeidus (smalsus), betvarkė (netvarka), bujoti (augti), apystovos (aplinkybės). Patinka, ar nepatinka, gal būt yra skonio reikalas, tačiau šituos žodžius išvardinti skyrelyje pavadintame "Rūdys" tegali tik labai abejotino skonio recenzentas. Juk tai gyvosios kalbos žodžiai, itin charakterin-

gi ano meto, ano krašto žmogui. Jeigu kalbininkas būtų įrodęs, jog tai svetimybės, barbarizmai, jo riterišką atsistojimą kalbos švarinimo pozicijoje dar būtų galima pateisinti, tačiau recenzentas to nė nebando įrodinėti. Jis juos lengva ranka "išima iš apyvartos" ir paskelbia "rūdimis", vien dėl to, kad žino

Anglų Kalbos Pamokos

VERTIMAI-PILIETYBĖ-LAIŠKAI
Afidavitai giminių atvaizavimui.
K. GINEITIS
3255 So. Union Ave., Chicago 16, Ill.
Tel. Victory 2-0105

CHICAGOS SVARIAUSIAS IR
MODERNISKIAUSIAS DARŽAS
BUČO DARŽAS
WILLOW WEST INN
AND PICNIC GROVE
83rd and Willow Springs Road
WILLOW SPRINGS, ILL.

GRAMERCY

SHIPPING COMPANY

Isteigta 1945

TURINTI VNĖSPOSYLTORG
LEIDIMA.

Aukščiausios kokybės Sovietų
prekės iš U.S.S.R. sandėlių.
Vidutinės kainos. Jokio maito.
Greitas pristatymas. Gavimas
pakvituojamas.

PILNAI GARANTUOTA

Automobilis VOLGA,
lüksusinis \$2627.89
Automobilis MOSKOVICH
Ekonomiškas aut. \$1626.03
Vyrškas DVIRATIS
V 120 \$36.67
Saldytuvai OKA
(125 litru) \$179.66
Televizijos aparatas
RUBIN (19 lempučių) \$287.46
Kilnojamas namų radia-
torius \$14.00
Didelis pasirinkimas puikių do-
nų. Įvairių rūšių gardaus maisto
siuntiniai.

Aukštos kokybės audiniai.

Rašykite arba skambinkite ang-
liškai ar lietuviškai, kad gautu-
mėte pilną katalogą.

PINIGAI I U.S.S.R.

PILNAI GARANTUOTA. Turi
Bankų Departamento (N. J.) lei-
dimą ir apdrausta iki \$20,000.
PILNAI IŠMOKAMA. Jokių at-
skaitymų.

PASIRASYTI KVITAL Iteikia-
ma per 2 savaites.
Nuo 1946 Tiesioginis Bank For
Foreign Trade.

Maskvoje agentas.
Vertė 9 Rubliai už \$10.00
Persiuntimas iki \$30.00—\$2.75
virš \$30.00 — 10%

GRAMERCY SHIPPING CO.

118 E. 28 St.
New York 16, N. Y.
Tel. MU 9-0598
Atidaryta 9—5:30, šešt. 9—1
GRAMERCY SHIPPING INC.
744 Broad Street, Newark, N. J.

DONALD PETKUS

ANTHONY PETKUS

A. PETKUS & SŪNUS

NAUJA KOPLYČIA

MARQUETTE FUNERAL HOME

2533 West 71st Street

(Maplewood gatvės kampas)

Grovehill 6-2345

Townhall 3-2108

Pilnas laidotuvių aptarnavimas, įskaitant karstą ir pasinaudojimą
mūsų gražiom koplyčiom, yra nuo \$375.00; \$430.00; \$595.00; \$650.00;
\$695.00; \$750.00; \$875.00; \$895.00; \$945.00; \$975.00; \$900.00 ir dau-
giau. Karstą galima pasirinkti koplyčioje.

GRAŽIOS INDIVIDUALINĖS KOPLYČIOS

MASINOMS PASTATYTI AIKŠTE

Lietuviams teikiama šios rūšies patarnavimus 30 metų.

sau labiau priminių pakaitalų. Jam nesvarbu, kad tokie jo siūlomi pakaitalai, kaip "pastebėti" ar "aplinkybės" rašytojo vaizduojamo laikotarpio ir vietos žmogaus lūpose skambėtų tikrai juokingai, ar turėtų kitokią prasmę (pvz.: "smalsūs").

"Rūdžių" skyrelyje St. Barzdukas dar ir šitaip aiškina:

"Autorius kažkodėl nori įpiršti degtinę 28, 319 ir priejuostę 326, nors visuotinai vartojame degtinę ir priejuostę. Niekam nereikalingos pastangos keisti sėkmingai prigijusius naujadarus kitais (prastesniais)".

Pirmiausia: nemanau, kad M. Katiliškis norėtų šiuos aukštaitijoje taipgi gyvus ir plačiai vartojamus žodžius kam nors įpiršti, bet taipgi manau, kad jis juos vartoja sąmoningai ir, gal net su pagrindu laiko tikslesniais ar vaizdingesniais už kalbininkų nukaltuosius "naujadarus". Ar jis turi teisę taip daryti? Be abejonės, kad turi! Rašytojas irgi yra žodžio kūrėjas ir žodžio kūryba yra jo kompetencija. Kalbininkas, pavadinęs kad ir nevartojamą, rašytojo sukurtą žodį "rūdimi", manau, turėtų mažiau žaisti įrodyti jo darybos klaidingumą, neskambumą, nelietuvišką dvasią, ką nors panašaus.

Labai drąsų iš St. Barzduko pusės prie "rūdžių" priskirti ir M. Katiliškio kai kurių posakių farminę vartoseną. Tarmė nėra kalbos yda. Tarmės turi kiekviena gyva kalba. Dažnas rašytojas, tiek lietuvių, tiek ir nelietuvių literatūroje, vaizduodamas norimo ir apibrėžto krašto žmogų dialoguose ar net aprašomosiose vietose vartoja to krašto tarmei tipingus išsireikškimus ir nemanau, kad už tai jį būtų galima kaltinti. Ypač, jei rašytojui rūpi autentiškumas.

St. Barzdukas, be abejonės, yra žmogus, pažįstas mūsų dabartinės spaudos techniškuosius nepriteklus tiek iš rašančiųjų (sakykim, prieš keliolika metų nusipirkusių angliškų raidynų mašinėles ir šiandien finansiniai nepajėgių jas pakeisti), tiek iš leidžiančiųjų (besiskundžiančiųjų specialistų, rinkėjų bei korektorių stoka, jų aukštais valandiniais atlyginimais) pusės, kurių pasėkoje skyrybos, trumpųjų, ilgųjų bei nosinių balsių ar švokščiančiųjų priebalsių klaidos pasidarė veik neišvengiamos, nors ir visiems suinteresuotiems geriausiai norais besivadovaujant. Tačiau ir šitokios rūšies klaidų sąskaiton

recenzentas nesivaržo rašytojo kalčių sąrašą didinti, visai nemanydamas pakeisti prokuroriško tono.

Vargu ar galima ramia sąžine "rūdimis" vadinti ir kai kuriuos rašytojo nenuoseklumus tuose pat žodžiuose vartojant vieną kartą grynai jablonskinę, o kitą kartą Lietuvių Kalbos vadovo rašybą, žinant, kad kai kuriuos novelės buvo parašytos dar prieš vadovui pasirodant, gi ne rašytojas, ne leidejas, matyt, nesiryžo kalbos vienodinti. (Man dažnai atrodo, kad iš viso "Lietuvių kalbos vadovo" išleidimas trentyje, rekomenduojamąją rašybą vietomis nukrypstant nuo jablonskinės buvo tipingas nusikaltimas žinomai šio krašto patarlei: "Nekeisk arklių srovės viduryje". Kalbos vartojimo taisyklingumui jis mažai tepada, o sumaišo tikrai ne vieną).

Visus čia suminėtus dalykus turėdamas galvoje, aš ir negalėjau "neįvelgti piktos valios" recenzento užmetimuose, o labiausiai išvadosė. Ir čia, žinoma, "Gimtosios kalbos" redaktorius savo laiške buvo kitos nuomonės:

"Vadinās, Jums atrodo, kad tos knygos kalba ne ligota, kad ji sveika, gera. Jei taip, tai mūsų nuomonės skiriasi. Dėl veikalo kalbos redakcija yra panašios nuomonės kaip ir recenzentas".

O vis dėlto ir kalbininkas-recenzentas išvardina visą eilę gerų, jam pačiam pagirtinomis atrodančių kalbinių savybių, pabrėždamas, kad tai teesanti tik mažytė jų dalis. O vis dėlto neįgamybėms (esamoms ir įsivaizduotoms) išpūsti jis nesigaili nė vietos, nė laiko, idant žūt-būt galėtų forsuoti išvadą: "Pro rūdįs negali matyti nė grožio." Ir bendrinės kalbos laikraščio redakcijai pritariant viso to gera valia pavadinti negalėčiau.

Man atrodo, kad rašytojų kaip Marius Katiliškis ar Pulgis Andriušis, įtikinamai ir plačiai čia trentyje atskleidžiančių mūsų gimtosios kalbos turtus turime apgailėtina nedaug, o ir jų dienės gal jau suskaičytos. Todėl jų veikalai kalbininkų turėtų būti svarstomi ir vertinami su ypatinga meile ir pagarba. Tik jie tą mūsų kalbą gyvina ir ugdo. Be jų visai tušti pretekstai, ar net ir "naujadarai", kad ir kalbininkų peršami, mirs nesuspėję išleisti pačios pirmosios šaknies.

PIRKITE JAV TAUPYMO BONUS

Pamiro viršukalnės pavaldintos lietuviškais vardais

Lietuvos alpinistai, kaip praneša "Komjaunimo Tiesa" (rug. sėjo 8 d. 178 nr.), jau kelinti metai šturmuoja Kaukazo, Tian-Sanio, Pamiro kalnagūbrius. Kartą jie pirmieji užkopė į vieną Pamiro viršukalnę ir iki tol vardo neturėjusį kalną pavadino žuvusio lietuvių alpinisto G. Aktino vardu.

Neseniai vėl buvo suruošta ekspedicija į Pamirą, sėkmingai įkopiant į kalnagūbrių viršūnes. Dar kelios bevardės viršukalnės įgijo vardus. Jos pavaldintos lietuviškai: Lietuvos kalnagūbris,

Lietuvos, Čiurlionio, Donelaičio aukštumos. Ekspedicijos dalyviais buvo: inžinieriai J. Okuličius-Kazarinas ir A. Kubilius (Kaunas), B. Binkauskas, V. Šaduikis, R. Augūnas, S. Miglinas ir K. Montvilas (Vilnius), muzikologas J. Antanavičius, pianistas A. Jurgelionis, technikos mokslų kand. A. Krištopaitis. (E)

— Nedaug kas tepatikės, bet Amerikoje yra vienas pilietis, kurs tvirtina, kad jis pagavo Mokesčių įstaigą padarius klaidą ir staiga ne tik klaidą atitaisė, bet ir dar jo atsiprašė!

1000

KALĖDINIŲ SIUNTINIŲ BE UŽDARBIO

Atsidėkodama už didžiulę paramą, kurios iš savo klientų susilaukė per pastaruosius AŠTUONERIUS METUS, LIETUVIŲ PREKYBOS BENDROVĖS VADOVYBĖ vėl nusprendė atiduoti savo klientams 1000 SIUNTINIŲ UŽDARBĮ. Šiais metais parinkome tiems siuntiniams naujas eksportines medžiagas, GAMINTAS ANGLIJOJE.

KALĖDINIS SIUNTINYS NR. 1, kurį sudaro:

- 1) 4 jardai dvigubo pločio afgalino moteriškam kostiumui arba suknelėi ir sijonui, rojal, žalios ar vyno spalvos
- 2) 3 jardai balto poplino bluzėms, marškiniams, apatiniam ir kt.
- 3) 1 didelė spalvota šilkinė skarelė
- 4) 1 pora moteriškų ar vyriškų kojinių

Normali šio siuntinio kaina KITUR būtų \$50.

Mūsų Kalėdinė kaina be uždarbio yra tikrai J. A. V. \$29.00, Kanados \$31.25, sterlingais £10.5.6, įskaitant visus mokesčius.

KALĖDINIS SIUNTINYS NR. 2 (dvigubas siuntinys Nr. 1), kurį sudaro:

- 1) 8 jardai paltinės medžiagos vyriškam ar moteriškam ar 2 suknelėms ir 2 sijonams, rojal, žalios ar vyno spalvos
- 2) 6 jardai balto poplino bluzėms, marškiniams, apatiniam ir kt.
- 3) 2 didelės spalvotos šilkinės skarelės
- 4) 2 poros moteriškų ar vyriškų kojinių.

Mūsų Kalėdinė kaina be uždarbio yra tikrai J.A.V. \$49.00, Kanados \$52.90, sterlingais £17.6.0, įskaitant visus mokesčius.

Dar papildomai sutaupoma \$9.00.

KALĖDINIS SIUNTINYS NR. 3, kurį sudaro:

- 1) 3¼ jardu gabardino ar flanelės vyriškam ar moteriškam kostiumui, tamsiai mėlynos, pilkos ar rudos spalvos
- 2) 3 jardai paltinės medžiagos vyriškam ar moteriškam ar 2 vaikiškiems paltams, tamsiai mėlynos, mėlynos, kupranugario, pilkos ar rudos spalvos
- 3) 4 jardai plaunamo aksomo moteriškam kostiumui arba suknelėi ir sijonui, vyšninės, rojal, žalios ar rudos spalvos
- 4) 4 jardai dvigubo pločio dirbtinio šilko pamušalui, bluzėms, suknelėms, sijonams, apatiniam ir kt., juodos, tamsiai mėlynos, rudos ar pilkos spalvos
- 5) 3 jardai balto poplino bluzėms, marškiniams, apatiniam ir kt.

Normali šio siuntinio kaina KITUR būtų \$95.

Mūsų Kalėdinė kaina be uždarbio yra tikrai J.A.V. \$55.00, Kanados \$59.40, sterlingais £19.9.6, įskaitant visus mokesčius.

KALĖDINIS SIUNTINYS NR. 4, kurį sudaro:

- 1) 6½ jardu gabardino ar flanelės 2 vyriškiems ar moteriškiems kostiumams, tamsiai mėlynos, pilkos ar rudos spalvos
- 2) 8 jardai afgalino 2 moteriškiems kostiumams arba 2 suknelėms ir 2 sijonams, rojal, žalios ar vyno spalvos
- 3) 8 jardai plaunamo aksomo 2 moteriškiems kostiumams arba 2 suknelėms ir 2 sijonams, vyšninės, rojal, žalios ar rudos spalvos
- 4) 4 jardai dvigubo pločio dirbtinio šilko pamušalui, bluzėms, suknelėms, sijonams, apatiniam ir kt., juodos, tamsiai mėlynos, rudos ar pilkos spalvos
- 5) 3 jardai balto poplino bluzėms, marškiniams, apatiniam ir kt.

Normali šio siuntinio kaina KITUR būtų \$140.

Mūsų Kalėdinė kaina be uždarbio yra tikrai J.A.V. \$75.00, Kanados \$81.00, sterlingais £26.11.3, įskaitant visus mokesčius.

Kaip ir visada, KALĖDINIUS BE UŽDARBIO SIUNTINIUS gali užsisakyti bet kas, vis tiek, ar būtų mūsų klientas, ar kitą firmą. Norėdami duoti visiems VIENODAS GALIMYBES, mes nusprendėme ATRIBOTI UZSAKYMUS — TIK PO VIENA SIUNTINIŲ KIEKVIENAM. KAD NEBŪTŲ NUSIVYLIMO, UZSAKYMUS PRASOM SIUSTI TUOJAU.

Priiminėsimė po \$1.00 užstato iš tų, kurie norės sau užsitikrinti KALĖDINIŲ SIUNTINIŲ BE UŽDARBIO, ir lauksimė iš jų galutinio užsakymo iki 10 savaičių.

Jei kas paprašys, mes ORO PASTU nemokamai pasiūsimė i bet kurį pasaulio kraštą medžiagų pavyzdžius.

MES GARANTUOJAME:

1. Kiekvienas siuntinys bus pristatytas gavėjui.
2. Jeigu siuntinys dingtų, grąžinsimė pinigų arba nemokamai pasiūsimė kitą siuntinį.
3. Sumokėsimė visus su pasiuntimu susijusius mokesčius, dėl to gavėjui nebereikės nieko primokėti.
4. Visas medžiagas siūsimė pagal pavyzdžius.

LITHUANIAN TRADING COMPANY

341, Ladbroke Grove, London, W. 10

ENGLAND

NELAUKITE - RYTOJ GALI BŪTI PERVELU!

Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilius, ar šiaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimė išituks, neturėsite jokių nemalonumų.

"Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters"

O'MALLEY & McKAY, Inc.

222 WEST ADAMS STREET KAMBARYS 1043
Telefonas: Central 6-5206

Generaliniai Agentai šių Kompanijų:

COLUMBIA INSURANCE COMPANY
PEARL ASSURANCE COMPANY
LUMBERMEN'S INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.
MICHIGAN FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE CO.
MASSACHUSETTS BONDING & INSURANCE CO.

LIETUVĖS BRANDA

(MOTERS JAUSMO, MINTIES IR VEIKSMO DARNOS PAGRINDAI)

Redaguoja gail. sesuo Ona Bosaitė, R. N., ir Anelė Kirvaitytė

Raštus ir klausimus siūsti:

ALVUDAS, 2319 W. GARFIELD BOULEVARD, CHICAGO, ILL. 60636

I METAI

NR. 2

Jaunuolio brendimo galimybės

Žmonės tampa laimingais praturtėję asmenybėmis, o ne pinigais. Psichologinė tiesa

Joks gėris neatsiranda iš nieko. Be atitinkamų sąlygų negausėja pilnutiniai subrendę žmonės. O tokių žmonių visiems mums verkiant reikia. Mat, tik asmenybėmis turtingi, mes būsim tikrai laimingi. Tada mes pajėgsime savyje talpinti Gėrį, Grožį, Tiesą ir Darną. Šitokio pajėgumo atsikimas ir savo artimui padėjimas tai pajėgti yra kiekvienos lietuvis vyriausias tikslas čia gyvenant. Tik pilnutiniai subrendusi lietuvė yra gražiausias žemės bei Dangaus papuošalas. Tik dėl minėtų puošmenų ji dailiąją lytimi laikytina. Tad išgykime pajėgumo puošti pilnutinio žmogaus savumais, o ne vien madų parodos menkniekiais, ar kitais laimingam gyvenimui neesminiais priedais.

Kalbas baigusios už darbų griebkimės!

Vienas dalykas yra žinoti, visai kitas reikalas yra pajėgti įvykdyti tai, ką naudingo žinai. Tik apsišvietę ir pilnai subrendę žmonės pajėgia savo gyvenimą tvarkyti pagal Tiesos ir Gėrio bei Grožio reikalavimus. Šitą tiesą dabar labai dažnai lietuvės pamiršta. Tokias užuomaras suvedžioja įvairiausi nesubrendėliai. Jie mėgina įkalbėti mūsiškėms netiesą: girdi, užtenka tik žinot, kas gera — ir tada jau žmogus galįs gerai elgtis. Tai žalingas žmonių suvedžiojimas; tai nepilnos tiesos už visą tiesą perstatymas. Tiesa yra, kad vien žinių žmogui negana — reikia dar ir pilnutinio subrendimo idant pajėgtum savo gyvenimą tvarkyti pagal naudingas žinias. Pvz., juk visi žinom, kad negalima per greitai važiuoti, o ar visi pajėgiam pagal tas žinias elgtis?! Vaziavimo taisyklės tik pakankamai subrendę žmonės pajėgia savo gyvenime taikyti. Panašiai nutinka ir kitais žmogaus gyvenimo keliais žmonėms važinėjant. Čia irgi pilnai subrendusieji pajėgia teisingai per gyvenimą persiurti. Kol žmonės pilnai nesubrę — tol bus teisingo gyvenimo taisyklių nebojančiųjų. Tokiems jokios kalbos nepadės. Todėl liaukimės tuščių kalbų klaususios bei tokiomis kalbomis kitiems ir sau laiką gaišinusios! Vietoj tuščiažodžiavimo griebkimės už žmogaus asmenybę ugdančios veiklos! Tai pradėkime nuo savęs ir nuo savo prieauglio!

4 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, OCTOBER 3, 1964

Suteikime galimybę jaunuoliui pilnutiniai bręst

Tik kūrybinėj aplinkoj jaunuolis gali išsivystyti į pilnutiniai subrendusį žmogų. Todėl kūrybinę aplinką jaunuoliui parengt mes visos lietuvis kartu veidamos dar šiandien privalom — tai mūsų pats svarbiausias, nors ir sunkiausias darbas. Iki šiol gausus būrys lietuvių moterų pajėgė savo vaikams suteikti kūrybines sąlygas: jos išaugino savo vaikus žmoniškais žmonėmis. Tai Pečkauskaitės, Žemaitės, Simonaitytės; tai Čiurlionienės, Daužvardienės ir daugybė kitų pakankamai subrendusių motinų dukrų. Tokios motinos ne tik savąsias dukras žmoniškomis išaugino, bet daugumą jų dar ir moksle išprusino. Tokios motinos mums dabartinėms lietuvis gražiausią pavyzdį paliko.

Visos šiandieninės lietuvis stenkimės sekti visų lietuvių ir nelietuvių pavyzdžių motinų darbais. Tuos darbus šiems laikams pritaikykime. Išėikime dirbti naudingiausio darbo: stenkimės pačios pilnutiniai stiprėti ir eikime padėt dvasia silpnesnei sesei jos vaikams kūrybišką aplinką ruošiant. Visos lietuvis burkimės į darbus, kurie tiesintų kelius pilnutiniai subrendusio jaunimo atėjimui į mūsų tarpą. Čia mums mūsų asmeninis ir visuomeninis pavyzdžiumas yra būtinas. Pvz. rengdamos punčių balius, negalime išauginti blaivius vaikus.

Nebokime trukdytojų ir jiems nepataikaukime!

Nekartokime dažnai dabar daromos klaidos: nepakluskime tuloms, nebrandžiosioms — neteisingus jų užsiuolimus ant kūrybinius darbus dirbančiųjų neplatinkime nei žodžiu nei raštu. Žinokime, kad į kūrybinį darbą dėl artimo gero vės eidamos visada turėsime mažai talkininkų, bet daug trukdytojų. Tai nesubrendusių elgsena. Tokių trykdymai tepaskatina visas brandžiasias lietuvis su dar didesniu užsidedimu dirbti artimui tai kas reikia ir taip kaip dera.

Aštuoneriopa tėvų pagalba vaikam

Istatymų leidėjų jau net per daug turime. Bėda, kad nepakankamai turime įstatymų pildytojų. Tėvai daug įsakymų duoda vaikams. O ar jie pagalvoja, kad jiems patiems taip pat reikia tvarkos prisilaikyti

— kitaip jokie įsakymai vaikams nebus veiksmingi.

Visi tėvai, ypač motinos, turėtų tiek subręsti, idant pajėgtų aštuoneriopa vaikui pagalbėti.

1. Leiskime vaikams būt vaikais.

Nors vaikai iš tiesų kartais tėvus nervina — net nepakeliamai apsunkina, vienog vaikais yra žmonės ir juos reikia gerbti, į juos atsižvelgti ir leisti jiems būt vaikais. Nesubrendę pilnutiniai tėvai — o tokių yra labai daug — nesuteikia minėtos vaikams teisės. Tokie tėvai ieško priekabių, pykina vaikus; kartais jie ant vaikų taip garsiai baras, kad net kaimynai girdi; tokie tėvai dažnai peikia savo vaikus kitiems girdint; nesubrendę tėvai esti nemandagūs vaikams — o iš vaikų reikalauja mandagumo. Tai ko čia stebėtis, kad tokių tėvų vaikai, tapę septyniolikmečiais, sukyla prieš tėvus.

2. Tėvai mandagiai išklauso vaikų.

Per daug turime tokių tėvų, kurie tik viena ausim vaikų klausio; tokie dažnai pertraukia vaikų kalbą ar pageidauja, kad vaikai vien tylėdami aplink sukintų. Nepamirškime, kad vaikas mokosi kalbėdamas lygiai taip, kaip jis mokosi klausydamas ar veikdamas. Nekreipdami dėmesio į vaiką, mes sunaikiname jame savimi pasitikėjimą — o to pasitikėjimo vaikui labiausiai reikia. Todėl leiskime vaikui kalbėti, kai jis nori mums ką nors pasakyti. Atsakykime visada į jo paklausimus. Niekada neatstumkime jo, sakdami: ne-trukdyk manęs. Kai esame užsiėmusios, paprašykime, kad vaikas ateitų kitą kartą. Nebūkime mes lietuviai tėvai, ypač motinos, tokiais tėvais, kurie daugiau mandagūs rodosi sve-

limiems, negu saviems vaikams.

3. Tėvai pasveikina vaikus išeidami ir sugrįždami.

Tai paprastas mandagumas — o kaip dažnai tėvai pamiršta jį savo vaikams pareikšti. Mandagumas yra dorybė. Ma-lonus "sveikas" džiaugsmingai nuteikia vaiką. O ramus "li- sveikas" užtikrina vaikui, kad motina ar tėvas pas jį sugrįš.

4. Tėvai nepeikia savo vaikų kitų akivaizdoje.

Kiekvienas vaikas yra tik vienas toks. Nėra kito tokio pat pasaulyje. Todėl nelaukime, kad mūsų vaikas vystytųsi pagal nustatytą taisyklę. Kas vienam normalu, nebūtinai turi būti taip pat kitam vaikui. Vytuko sporte sugebėjimų nelyginkime su Pranuko tokiais sugebėjimais. Vytukas yra Vytukas ir daugiau niekas. Nepakenkime vaiko asmenybei jį papeikiamai lygindami su kitais. Tėvai turi pajėgti džiaugtis tokio vaiku, koks jis yra.

5. Tėvai neproteguoja vaikų.

Normalu, kai tėvai turi skirtingus kiekvienam savo vaikui jausmus. Vienog protegavimo neturi būti net tada, kai net ypatingi šilti ryšiai vaiką su tėvais riša. Kiekvienas vaikas turi teisę apturėti iš tėvų pakankamai laiko, dėmesio ir pagelbos.

6. Tėvai turi džiaugtis vaiko pastangomis.

Kartais tėvai esti labai abejingi vaiko pastangoms ir gerume atsiekimais ar tai bus namie ar mokykloj. Neprieštaraukime vaiko pastangoms ko nors gero siekiant. Vaikas taip kaip ir suaugusysis yra reikalingas pritarimo ir pagyrimo už pasisekimus. Vaikui pagyrimo reikia kartais dan-

COSMOS PARCELS EXPRESS

C O R P.

(LICENSED BY VNESPUSYLTORG USSR)

Labai patikima ir vadovaujanti firma Jungtinėse Valstybėse, turinti daug patyrimo siunčiant dovanų siuntinius į visas USSR dalis. Tūkstančiai klientų patenkinti. Visi siuntiniai apdrausti. Gavėjas nieko nemoka. Skyriai svarbesniuose miestuose. Visi mūsų skyriai turi sandėliuose pasirinktinai aukštos kokybės prekių dovanoms žemomis kainomis.

Dėl nemokamų informacijų ir kainoraščių susižinokite su bet kuriuo mūsų skyriumi.

• NEW YORK 3, N. Y. — 39 - 2nd Avenue	AL 4-5456
• NEW YORK 11, N. Y. — 135 W. 14th Street	CH 3-2583
• BROOKLYN 11, N. Y. — 370 Union Avenue	EV 4-4952
• BROOKLYN 7, N. Y. — 600 Sutter Avenue	DI 5-6808
• ATHOL, Mass. — 61 Mt. Pleasant Street	CH 9-6245
• BOSTON 18, Mass. — 271 Shawmut Avenue	LI 2-1767
• SOUTH BOSTON 27, Mass. — 327 West Broadway	Tel. 268-0068
• BUFALLO 6, N. Y. — 332 Fillmore Avenue	TL 6-2674
• CHICAGO 22, Ill. — 2222 W. Chicago Avenue	BR 8-6966
• CHICAGO 8, Ill. — 3212 So. Halsted Street	WA 5-2737
• CLEVELAND 13, Ohio — 904 Literary Road	TO 1-1068
• Detroit, Mich. — 7300 Michigan Avenue	VI 1-5355
• GRAND RAPIDS, Mich. — 636-38 Bridge St., N. W.	GL 8-2256
• HAMTRAMCK, Mich. — 11333 Jos. Campau	GL 7-1575
• HARTFORD 14, Conn. — 200 Franklin Ave. Tel. 233-8030	246-0215
• IRVINGTON 11, N. J. — 762 Springfield Ave.	ES 2-4685
• YOUNGSTOWN 3, Ohio — 21 Fifth Avenue	RI 3-0440
• LOS ANGELES 22, Calif. — 960 So. Atlantic Blvd.	AN 1-2994
• LAKEWOOD, N. J. — 126 - 4th Street	FO 3-8569
• NEWARK 3, N. J. 428 Springfield Avenue	BI 3-1797
• NEW HAVEN, Conn. — 509 Congress Avenue	LO 2-1446
• PATERSON 1, N. J. — 99 Main Street	MU 4-4619
• PASSAIC, N. J. — 176 Market Street	GR 2-6387
• PHILADELPHIA 23, Pa. — 525 W. Girard Ave.	PO 5-5892
• PITTSBURGH 3, Pa. — 1307 E. Carson Street	HU 1-2750
• SAN FRANCISCO, Calif. — 2076 Sutter Street	FI 6-1571
• WATERBURY, Conn. — 6 John Street	PL 6-6766
• WORCESTER, Mass. — 174 Millbury Street	SW 8-2868
• YONKERS, N. Y. — 555 Nepperhan Ave.	GR 6-2781

daugiau — tai padeda jam kitą kartą geriau pasielgt ar ką geriau padaryti.

7. Tėvai turi drausminti vaikus.

Nuostabiai daug tėvų sumaišo drausmę su nubaudimu. Drausminti vaiką tai dar nereikia jį bausti. Drausminimas yra sistematiškas lavinimas; tai mokymas vaiko, kaip jam reikia gyventi; kaip reikia įsigyti geras gyvenimo normas ir kaip jų laikytis.

Vaikų sunkenybių žinovas Phyllis P. Bradshaw šitaip apibūdina drausmę: drausmė remiasi vaiko meile, jo supratimu ir jo reikalavimų patenkinimu; tai nuolatinis ir tvarkingas mokymas ir vadovavimas — tai neturi būt atliekama su pertraukomis, kaip krana atsukant ir užsukant; nėra vienos taisyklės, nėra vienos formulės, nėra vieno geriausio kelio vaiko drausminimui, nes nėra nė vieno visai vienodo vaiko kitam vaikui.

8. Tėvų kalbos neturi skirtis nuo jų darbų.

Kiek daug tėvų moko vaikus nerūkyti, negirtauti, nevagišauti, būti garbingais, — ir tuo pačiu metu patys rengia svai galus svečiams, dalyvauja rūkančiųjų susijimuose, parsineša iš darbovietės pasiūstus daiktus ar telefonu meluoja apie jų negalėjimą išpildyti prižadų.

Vaikai savam gyvenimui normas nusistato pagal tėvų jiems duodamą pavyzdį. Todėl tėvams nieko daugiau nelieka, kaip visomis išgalėmis stengtis pilnutiniai sutvirtėti, idant pajėgus vaikams gerą pavyzdį rodyt visada ir visur. Tėvai neturėtų savų pareigų pavesti darželiui, mokyklai ar bendruomenei bei bažnyčiai. Tai vis geri talkininkai, bet ne pakaitalai tėvų. Jei tėvai neišpildys čia paduotų aštuoneriopų pareigų, tai joks kitas, kad ir geriausias tėvams pagalbininkas nepajėgs tinkamo vaiko užauginti. Tad visi tėvai, ypač motinos, dirbkime, idant pajėgtume savas pareigas kuo tinkamiausiai atlikti. Švieskime ir jausmais žinovų padėdami stiprėkime!

Visos eikime

dirbančiosioms lietuvėms

pagalbon!

Dvi Nepr. Lietuvoje mokiusios vaikus mokytojos Chicagoje jau trys metai iš eilės tiesina kelius į tvarkingą gyvenimą ir į šviesią ateitį mūsų ikimokyklinio amžiaus vaikučiams. Tai Alvudo globojamųjų Vasaros Aikštelių Vaikams vedėjos: McKinley Parke Marijos Pečkauskaitės vardo aikštelės — mok. Magdalena Šulaitienė, ir Marquette Parke — Onos vardo aikštelės — mok. Vanda Milavickienė. Jos per tris vasaras teikė kūrybingą aplinką tinkamam lietuviukų asmenybės brandinimui ir saugojo vaikus nuo neleistino elgesio. Visos lietuvės — pirmiausia vaikučių turinčių motinos — minėtai pasišventusioms peda-

Gyva žuvis gatvėje

Privažiavo daug policijos vežimų, prisirinko daug žiopso-tojų, sustojo automobiliai, o policija vis važiuoja, žaibuodama; rodos, visos Chicagos policija čia suvažiuos. Didelis alasas, kaukia policijos sirenos: au-au-au... Žuvis kilst, pašoka ir vėl guli ant šono, labai didelis karpis. Policininkas laiko revolverį atkišęs: taiko šauti, o žuvis ir vėl strikt. Policininkas kruptelė, atsitraukia. Žiopso-tojai juokiasi. Atsirado vienas išmintingas vyras. Paėmė skuduro gabalą, apuko žuviai aplink uodegą ir pakėlęs nunešė čia pat į Humboldt Parko ežerėlį.

— Kas atsitiko? klausia vienas.

— Ogi vaikai parko ežerėly sugavo labai didelį karpį, kurį nešdami skersai Kedzie gatvę, pasipainiojus automobiliui, išmetė. Kiti automobiliai, norėdami prasilenkėti pro žuvį, bumbtelėjo vienas kitam. Tuoj atsirado ir policija, ir žuvis ir pagaliau minia. *Tas pats*

gogėms eikime talkon. Kitose aikštėse ir vietovėse kitą vasarą suorganizuokime minėtas aikšteles ir į jas visus savo vaikučius suveskime — pirm iš Welfare Office tam aikštelės leidimą gavusios. Vaiko asmenybę reikia nuolat ugdyti, o ne vien žiemos mėnesiais!

Vilniaus opera sezoną pradėjo 'Manon' premjera

Šią J. Masnet žinomą operą pastatė 'nusipelnusi meno veikėja' V. Mikštaitė, dirigentas — "nusipelnęs artistas" R. Geniušas, dailininkė — D. Ūsaitė. Svarbiausius vaidmenis operoje atlieka "respublikos liaudies artistė" E. Čiudakova (kaipgi be rusų apsieisi!) ir R. Tumalevičiūtė, "nusipelnę artistai" V. Noreika ir V. Česas. Spektaklyje taip pat dainuoja "TSRS liaudies ar-

tistas" J. Stasiūnas, "respublikos liaudies artistas" R. Siparis, "nusipelnęs artistas" K. Šilgalis, solistas E. Kaniava ir kt. Režisierė V. Mikštaitė "Manon" pastatymo proga "Literatūros ir Meno" (36 nr.) korespondentui suteiktame pasikalbėjime be kitko pasakė, jog opera ketina "žymiai papildyti repertuarą originaliais Tarybų Lietuvos jubiliejui (25 metai nuo sovietinio pavergimo! E.) skirtais veikalais. Pirmiausia, tur būt, pamatysime A. Račiūno operą "Saulės miestas". (E)

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU

APIE SAVO NAMO INSULACIJOS PROBLEMAS

Dabar yra laikas tinkamai įrengti savo namą vasarai ir žiemai.

Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams materiolių.

CARR-MOODY LUMBER COMPANY

3039 SO. HALSTED STREET — Tel.: VICTORY 2-1272

STANLEY LITVINAS, Mrg. — LIETUVIAI SALESMONAI

YOU'VE READ ABOUT IT • YOU'VE HEARD ABOUT IT

THE BEATLES SLEPT HERE!

A PORTION OF A BED SHEET THAT ONE OF THE BEATLES SLEPT ON. A MEMENTO OF THEIR NORTH-AMERICAN TOUR.

(Arrives with a written certified guarantee from the manager of the hotel guaranteeing it to be authentic and factual as to which Beatle slept on which bedsheet. Document is printed on parchment paper and both are suitable for framing). — Specify your favorite Beatle. While the supply lasts your request will be honored.

Send One Dollar for Each Portion of an Authentic Bedsheet to

EINHORN-VICTOR PRODUCTIONS

BOX 276, DEPT. A.

NILES, ILLINOIS, 60648

SIUNTINIAI — DOVANOS Į SSSR

PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, INC.

(Licensed by Vneshtorg)

EXEKUTYVIS OFISAS

1530 Bedford Ave., Brooklyn 16, New York. — Tel. IN 7-5522

Firma atidaryta kasdien nuo 9 val. ryto iki 6 val. vakaro. Šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 9 ryto iki 4 val. po piet.

DĖMESIO!

Pranešame, kad pagal naują susitarimą tarp Vneshtorg Maskvoje ir Package Express jau dabar galite siųsti savo giminėms ir draugams siuntinius į SSSR, jie nieko neturės primokėti gaudami įvairiausių produktų siuntinius - dovanas, kurie bus sudaryti iš SSSR gamintų pirmos rūšies produktų.

Čia nurodytos kainos yra Visos išlaidos produktams parinkti ir jiems nusiųsti į bet kurią SSSR dalį.

Užsakyti siuntiniai sudaromi Maskvoje, Odesoje ir Rygoje. Siuntiniai bus išteikti gavėjui po 10-20 dienų užsakymui atėjus į Maskvą. Siuntiniam galima užsakyti ir delikatesus tarpe jų — juodąją ikra, vėžių konservus, šprotus, saldinius ir kitus.

Siuntėjas gali siųsti dovaninių siuntinių kiek nori. Yra ir paruošti, standartiniai siuntiniai, arba galite pasirinkti produktus patys iš katalogo.

MŪSŲ SKYRIAI:

BROOKLYN, N. Y.	1530 BEDFORD AVE.	—	IN 7-6465
NEW YORK 3, N. Y.	78 SECOND AVENUE	—	OR 4-1540
NEWARK, N. J.	314 MARKET STREET	—	MI 2-2452
SOUTH RIVER, N. J.	46 WHITEHEAD AVENUE	—	CL 7-6320
UTICA, N. Y.	963 BLEECKER STREET	—	RE 2-7476
COHOES, N. Y.	13 SARGENT STREET	—	FE 7-2727
FARMINGDALE, N. J.	FREEMOOD ACRES	—	363-0494
PHILADELPHIA 23, PA.	631 W. GIRARD AVENUE	—	PO 9-4507
ALLENTOWN, PA.	126 TIGHMAN STREET	—	HE 5-0415
ROCHESTER 5, N. Y.	558 HUDSON AVENUE	—	BA 5-4210
LOS ANGELES 4, CAL.	107 SO. VERMONT AVENUE	—	DU 5-6550
CHICAGO 22, ILL.	1241 NO. ASHLAND AVENUE	—	HU 6-2818
BALTIMORE 31, MD.	1900 FLEET STREET	—	DI 2-4240
BUFFALO, N. Y.	701 FILLMORE AVE.	—	TX 5-0700
DETROIT 12, MICH.	11601 JOS CAMPAU AVENUE	—	TO 8-0298
HARTFORD 6, CONN.	643-47 ALBANY AVENUE	—	CH 7-5164
JERSEY CITY, N. J.	303 GROVE STREET	—	HE 5-6368
SYRACUSE 7, N. Y.	1200 SOUTH AVENUE	—	GR 5-9746
CLEVELAND 13, OHIO	1028 KENILWORTH AVENUE	—	PR 1-0696
HAMTRAMCK, MICH.	11339 JOS CAMPAU AVENUE	—	TO 9-3980

Reikalaukite mūsų naujų katalogų sovietiniams produktams.

Dovanų pristatymas ir apsauga garantuojama.

POEMA APIE SVEIKATĄ

Kuri gydymosi klausimus aptaria
Ir ką daryti ligoniams pataria.
O jei kas sakys, kad ši "poema" savo tonu
Kažkaip panaši į fejtoną...
Kagi, su tokiais į ginčus nesileisime
Ir kiekvienam savo nuomonę reikšti leisime.

MOSU ŠOKIS:

Su ligoniais visuomet kalbėkim nuotalkingai,
Nors tai kartais ir atrodytu truputi juokingai.

I.

Daugelio daktarų ir ligonių ilgametis pacientas būvau
Ir sveikatos reikalus rimtai išstudijavau,
Todėl aš galiu jums autoritetingai patarti
(O jei neklusysite, tai ir pabarti),
Kaip ir ką susirgę jūs turite veikti,
Kad galėtumet kuogreičiausiai pasveikti.

Pirmiausia, reikia nesisijaudinti, nesinervuoti
Ir tuo savo ligos nekomplicuoti,
Nenusiminti ir neįkristi į desperaciją,
Visvien, kokia bebūtų jūsų sveikatos situacija,
Reikia šviesią viltį turėti,
Kad jūsų sveikata turi pagerėti.

Daktaru, žinoma, reikia pasitikėti,
Bet atsargumą į šalį nepadėti,
Nes kartais netikėta komplikacija įvyksta
Ir jūsų gyvybę išgelbėti jau nebepavyksta.
Liga taip pakrypsta ir susikomplicuoja,
Kad jūs grabe jau stovite viena koja.

Pagaliau daktaras rankas nuleidžia
Ir savo vietą graborini ir kunigui užleidžia.
Graborius jūsų karstą į bažnyčią nulydės
Ir ant juodo katafalko padės.
Kunigas su vargonininku egzėkvijas atskaitys

Ir gedulingas (calunavas) mišias atlaikys.
Graudų pamokslą apie jūsų nuopelnus pasakys,
Net ligi ašarų jūsų gimines prarikdys.
Paskui jūsų karstą švenstu vandeniu apšlakstys.
Lieps už jūsų sielą poiterius sukaltėti,
Kad anam pasauly jums mažiau tektų kentėti.

Paskutinę paslaugą jums atiduos —
"Requiem aeternam" garsiai užgiedos.
Po viso to būsite į kapus iškilmingai nulydėtas
Ir ten į paruoštą duobę amžinam gyvenimui padėtas.
Bet iš anksto jūs nenusiminkit
Ir juodas mintis šalin nuo savęs ginkit.

Jūsų gydytojo aukštos kvalifikacijos
Nugalės visas jūsų ligos komplikacijas.
Jis jums į ligoninę paguldys
Ir pats kasdien jums lankys.
Švarutėlėj lovoj jūs ten gulėsite
Ir atsikelti iš jos ilgai negalėsite.

Garliestingosios sesės ir slaugės jums globos
Ir kaip mažą vaiką stropiai dabos.
Kasryt jūsų pulsą ir temperatūrą matuos
Ir daktaro prirašytus vaistus jums duos.
Jūs juos kaip saldainį prarsit
Ir savo globėjai saldų aciū pasakysit.

O, žinote, kartais gali ir taip atsitikti,
Kad slauganti jus sesuo ar slaugė gali jums patikti...
Pagaliau jūs į ją "netyčia" įsimylėsite,
Svajosite, dūsosite ir naktį užmikt negalėsite.
Žiūrėdami į ją, didelį malonumą jausite
Ir patys nepajusite, kaip parausite...

Kai atėjusią į jūsų kambarį ją išvysite,
Godžiai akimis jūs ją ryte rysite.
Jums gal net patiktų.
Kad ligoninėje ilgiau jus paliktų...
Bet pagaliau ateis laikas,
Kada jums praneš, jog esate sveikas.

Iš ligoninės jus išrašys
Ir atsiskaityti paprašys.
Taip laimingai pasibaigs jūsų kuracija,
Ir tai bus graži jūsų daktarui atestacija.
Vadinasi, medicina čia daug prisidėjo,
Kad jūsų organizmas ligą nugalėjo.

II.

Tai gi, kaip matote, nebaisu šiandien susirgti
Ir netenka galvoti apie greitą mirtį, —
Kai turime tiek savų eskulapų,
Kurie gelbsti mūsų gyvybę ligi paskutinio kvapo.
Lietuviškai jūs su jais susikalbėsite
Ir gerą, rūpestingą patarimą apturėsite.

Pažvelkite tikrai į laikraštį šiandieną
Ir ten rasit sau daktarų kiekvienas.
Tik, žinoma, reikia mūs spaudą skaityti
Ir dienraščių puslapius įdėmiai vartyti.
Ten rasit išsirikiavusių daktarų plejadą
Ir pamatysit, kokią pagalbą jie jums žada.

Vieni padės jūsų žmonai sūnų ar dukterį pagimdyti,
Kiti gumbą ar kitokį skaudulį iš kūno išvartyti.
Treti tau, brolau, tokią operaciją padarys,
Jog tu jausiesi vėl diktas kaip arkllys.
Medicina dabar stebūklus daro —
Arba išgydo, arba į kapus nuvaro...

Jei klaidingą diagnozę tau pastatys,
Tai tavo reikalus graborius sutvarkys.
Jei kokia žmonelė, sakysim, nervų nesuvaldo
Ir savo vyrėliui galvą puodais skaldo,
Tokia gali savo emocijas namie sėdėdama tvarkyti,
Tik reikia mūs lietuviškos šeimos radiją klausyti.

Kam su pūsle ar prostatos glandais blogai,
Vadinasi, šlapumas sustojo ar eina negerai,
Tam mūsų urologas aštrių skalpelį kur reikia įvarys
Ir ši nemalonumą vėl malonių padarys.
Bet jei kartais jis kur nereikia įpiaus,
Tai nuo paciento karčių pipirų gaus.

Jei jūs, sakysim, apakot prie TV bespoksodami,
Arba sugadinot akis kitaip šviesos nebedami,
Tuoj eikite pas vieną mūsų okulistų
Idant jūsų akys vėliai prašvistų.
O jei vyras nuo žmonos reikavimų apkursta ir negali
[gerai girdėti,

Taip kad net galvą ir dantis jam ima skaudėti,
Teneiško pagalbos pas dantistą,
Bet tegu eina su žmona pas ausų ir gerklės specialistą:
Jis jam ausų būgnelius prapūs, prakrapštys,
O jo žmonai į gerklę "surdiną" įstitys.
Ir vėl vyras galės gerai girdėti,
O jo žmona ims su juo švelniai kalbėti.

Gink Dievė, nesigydykit patys save niekadoms,
Nes sugadinsit savo sveikatą ant visados.
Visuomet kreipkitės į gerą specialistą,
Nors, tiesa, ir jis kartais suklysta.
Bet kadangi "Errare humanum est",
Tai sunku ir gydytojui klaidą primest.
Nors kartais jis, užuot gydęs, sveikatą gadina,
Bet už tai niekas jį į kaltinamųjų suolą nesodina.

Gi kas degtinę ir alų gerti panūdo,
Tas tegu eina pas daktarą į Alvdugą:
Ten jis duonine gira ir skaniu ragaišiu bus pavaišintas
Ir nuo svaigalų bei rūkalų vartojimo bus atgrasintas,
O kas turi skilvio katarą,
Tas tegu nesėdi prie baro.

Jei kurį šienligę ar kitokia alergija kamuoja
Ir dieną ir naktį jis ašaroja, —
Galima tos nekviestos viešnios atsikratyti
Tik reikia vieną mūsų daktarę specialistę aplankyti.
Žodžiu, kokia tik liga jūs sunegalausit,
Visuomet efektyvią pagalbą gausit;
Jei jūsų ligai ir neką tepadės,
Tai jūsų pinigine tikriausiai palengvės.

Tik reumatizmo gydytojais nesiima iš kaulų išvartyti
Ir nieko tai užkerėtai ligai negali padaryti.
Sako, tavo kaulai, brolau, suminkštėjo,
Todėl jokios piliulės nei masažai tau nepadėjo.
Joks gydytojas tos kaulligės negydo
Ir pacientą savo kolegai perleidžia be pavydo.

Ir taip su "artraičiu" tu turi susigyventi,
Perkrypti, sustingti ir (ak!) be laiko pasenti.
Gdytis, sėkmingai ar ne, galėsi nuo visų ligų,
Jei tik turėsi pilną maišą pinigų.
Arba storoką indėlių knygele
Loan and Savings bankelyje.
Neblogai ir SLA, Blue Cross ar kitą gerą inšuransą turėti:
Jie tau padės ligoninės sąskaitas apmokėti.

Bet, pagaliau, jei tu ir visai biednas būsi,
Jei visus savo uždarius ir mantą praūsi,
Nenusimink, brolau, vistiek neprაžūsi,
Galvėję nesivoliosi ir gyvas nesupūsi —
Garsiojoj "Cook county" ligoninėje greta juodžių ir
[bomų gulėsi
Ir be jokių honorarų sau gydytis galėsi.

Reikia žinoti, kad šioj kontrėj sveikatos reikalai gerai
sutvarkyti

Ir nieko prieš tai negalima pasakyti.
O visos kalbos apie tą išgarsintą "medikerą",
Tai tik tušti piepalai politikierių.

Tiesa, sako, su tuo "medikeru" esą blogi reikalai, Tai patvirtina beveik visi ir mūsų daktarai.

Jei tik tą "medikera" seniems žmonės įvestų, Tai, girdi, daktarai visą savo praktiką prarastų, Nes, mat, niekas pas daktarą eiti nesiskubėtų Ir savo ligas visi ligi senatvės atidėtų, Kada daktarui už vizitą nereikės mokėti Ir apie savo ligas teks jam kuo mažiausia šnekėti...

Bet atrodo, kol "medikero" eros saulė patekės, Dar ne vienam seno amžiaus ligoniui rasa akis išės... Tačiau, jei "šalies šeiminkai" ir toliau nesąžiningų medikero priešų klausys Ir seno amžiaus garbingų žmonių sveikatos reikalų nepaisys, Jie Amerikos geram vardui nepasitarnaus, Ir rinkimuose aštuoniolikos milijonų balsų negaus.

Apsveikęs Ligonis

Vilniaus Akademija...

(Tęsinys iš 1-mo pusl.)

teismų raštvedybą, nors pačioje Lenkijoje teismuose, veik iki 3-jo padalinimo, buvo ir toliau vartojama lotynų kalba. Dėl tos pat priežasties ne Akademijos net Vilniuje leidžiamose vien tikybinio turinio knygose, laikui bėgant, lietuvių kalba vis labiau "žargonėjo".

Po pirmo ir antro padalinimų, Lietuvos — Lenkijos valstybės likučiuose buvo bandyta atnaujinti visą valstybės ir net visuomenės santvarką didžia dalimi vadovaujantis Prancūzijos enciklopedistų idėjomis, kurių klestėjimas sutapo su Jėzuitų Ordino uždarymu (1773 m.). Nuo tada Vilniaus Akademiją globojo Varšuvos Edukacinė Komisija, irgi grynai lenkiška institucija. Nuo 1781. XI. 24 d. toji Akademija buvo pavadinta "Schola Princeps Magni Ducatus Lithuaniae", lenkiškai vadina ma: "Szkoła Główna Litewska", kas reiškia "Vyriausioji Lietuviška Mokykla", kurios vardas vienok turėjo tik "geografinę" prasmę. Tos Mokyklos rektorium buvo paskirtas astronomas Počbutas. 1793 m. Vilniui atitekus rusams, Akademija buvo pavadinta: Vyriausioji Vilniaus Mokykla", gi nuo 1803. I. 24 d. "Imperatoriskasis Vilniaus Universitetas", kurio rektoriumi irgi liko tas pats prof. Počbutas. Visi tie pakeitimai vienok nei per nagą juodumą nepakeitė tos mokyklos prolenkiško pobūdžio.

Po padalinimų pažangesni Lietuvos — Lenkijos valstybės veikėjai, Lietuvoje daugumoje

iki kaulų smegenų persisunkę lenkiškumu, iškėlė šūki: "Žuvo valstybė, neleiskime žūti tautai", kur žodis tauta vienok buvo suprantamas vien lenkų tauta. Užtat nuo 1796 m. Vyriausioje Vilniaus Mokykloje visas dėstymas buvo dar labiau persunktas lenkišku patriotizmu. Tik toks skirtumas, jog vieton jėzuitų, toje mokykloje ir universitete vadovaujamą vaidmenį turėjo masonai. Tikra, kad ypač Vilniaus Imperatoriško Universiteto lenkiško auklėjimo įtakoje, Lietuvos kilmingųjų tarpe jau viešai išsiskyrė "tautinis hermafroditizmas", nes jie sakė esą "Nazione Polonus, Gente Lituanus".

Tiesa, Vilniaus Universitete, greta Lelevelio įvestos lenkų istorijos, ypač Danilavičius ir I. Onacevičius, kėlė domėjimąsi Lietuvos praeitimi, bet tai buvo vien mėginimas tyrinėti "jau mirusią (Lietuvos) praeitį", turėjęs ne didesnę vertę kaip tyrinėjimas Etruskų praeities darytas italų!

Lietuvių kalbai tame universitete vietos nebuvo, nes jau minėto J. Bielinškio žodžiais: "Tas universitetas jungė jaunimą ne vien tik iš visos Lietuvos, bet ir iš visur kitur, kur tik buvo kalbama lenkiškai". Įsidėmėtina, kad per trisdešimtį savo egzistavimo metų (1803—1832), tas universitetas tik vieną knygutę (K. Nezabitausko "Apie bites", 1823 m.) lietuvių kalba teatspausdino. Lietuvos "bajoriškai visuomenė" tada Lietuva buvo vien geografinė sąvoka, tautiniu požiūriu neturinti jokio skirtumo nuo Krokuvos, Poznanės, Varšuvos sąvokų, nors

KAS MATYTA - PASAKYTA

Negalėjo atvesti ant gero kelio

Salveišių armijos darbuotoja nusiskundė, kaip jų religinė ir labdaringa įstaiga norėjo užvesti ant gero kelio "nuslydėlij", kuris nakvodavęs National Guard (Humboldt Parke prie North ir Kedzie) rūmų pasieny krūmuose. Niekas, išskyrus vaikus, jo ten nepastebėdavo, nes karpytų medelių tanki siena netoli mūro buvo gera slėptuvė nuo policijos. Jo guolis atrodė, kaip lovyys, — pilnas lapų, — minkštas.

Salveišių armijos vadovai, kai sužinojo vargšo gyvenimą, pasikvietė jį pas save ir rūsyje priglaudė, pamaitino, aprenė

patys buvo "poznaniokų" bei "krokuviokų" nuolatinis pašalpos objektu. To meto, nors ir lėtai didėjančios, kelių lietuvių šviesuolių pastangos kelti lietuviškumą, giliai tyrinėti Lietuvos istoriją, tautosaką, kalbą, panaudojant tą patirtį, savo laikui, buvo vien jų pačių privačios pastangos, nesulaukusios pagalbos iš to universiteto vadovybės, profesorių. Tautiniu požiūriu, Vilniaus Akademija ir Universitetas Lietuvai ir lietuviams buvo labiau svetimi negu svetimų kraštų universitetai!

Tą nuostolį teatitaisė tik laisvosios Lietuvos aukštosios mokyklos.

ir priglaudė kaip savo vaiką. Moteriškai pagailo to vargšo alkoholiko, nes ir jos sūnus palaidūnas toks yra. Abu tokie susipažino ir susidraugavo: pradėjo girtuokliuoti ir "namo" nepareiti. Po išgertuvių svečias, matyt, pasigedęs savo senosios viešnagės, atsivedė ir savo draugą. Draugas, žinoma, krūmuose negulėjo, bet jo draugas pradėjo nebegrįžti į Salveišių "nelaisvę", žinodamas, kad jį išbars ir pamokys. Geradarė moteriškė nutarė, kad šito vargšo nebegalima atvesti ant gero kelio. Gal būt, tą patį vargšą man teko iškrapslyti iš po savo porčių, kai jis atsigulė dulkėse. Nenorėjo eiti, bet atrodo, inteligentiškas žmogus, atsiprašė ir nuėjo į parką.

Don't forget... every litter bit hurts

KEEP AMERICA BEAUTIFUL
Published as a public service in cooperation with The Advertising Council.

KAI JŪS NORITE SIUSTI

SAVO GIMINĖMS AR DRAUGAMS, GYVENANTIEMS U.S.S.R. DOVANŲ SIUNTINIUS, TAI PASIRINKITE SAUGIAUSIĄ KELIĄ:

1. Nuspręskite ar jūs norite siusti iš čia esančių prekių ar užsakyti, pav. Automobilį, Motociklą, Siuvamą mašiną, televiziją ar maisto siuntinį.
2. Pasinaudokite patikimos ir turinčios gerą vardą firmos patarnavimu.
3. Žiūrėkite, kad firmos personalas turėtų patyrimo ir mokėtų tvarkyti Jūsų užsakymą.
4. Patikrinkite ar toji firma turi reikalingus dokumentus.
5. Pasirinkite firmą, turinčią ilgą patyrimą tame biznyje. Kai visa tai persvarstysite, tai įsitikinsite, kad geriausiai Jums tiks turinti jau virš 30 metų patyrimą

GLOBE PARCEL SERVICE, INC.

CENTRAS YRA 716 Walnut Street, PHILADELPHIA, PA. 19106.
Tel.: WA 5-3455

SKYRIAI:

PHILADELPHIA
632 W. Girard Avenue
Philadelphia, Pa. 19123
WALnut 5-8878

BALTIMORE, MD.
3206 Eastern Avenue,
Baltimore 24, Md.
DI 2-2374

BOSTON, MASS.
390 West Broadway,
So. Boston 27, Mass.
ANDrew 8-8764

CHICAGO, ILL.
4102 Archer Ave.,
Chicago 32, Ill.
FRontier 6-6399

Branch
2242 W. Chicago Avenue
Chicago 22, Ill.
BE 5-7788

CLEVELAND, OHIO
7023 Superior Ave.,
Cleveland 3, Ohio
UTah 1-0807

DETROIT, MICH.
6460 Michigan Ave.,
Detroit 10, Mich.
TASHmoo 5-7560

ELIZABETH, N. J.
943 Elizabeth Avenue,
Elizabeth, N. J.
EL 4-7608

HAMTRAMCK, MICH.
11415 Jos-Campau Avenue,
Hamtramck 12, Mich.
TO 8-7940

KANSAS CITY
18 S. Bethany
Kansas City, Kansas
AT 1-1757

LOS ANGELES, CALIF.
3218 Sunset Blvd.,
Los Angeles 26, Calif.
NO 5-9887

MIAMI, FLA.
2755 Biscayne Blvd.,
Miami 37, Fla.
FR 9-8712

MINNEAPOLIS, MINN.
217 E. Hennepin Street,
Minneapolis 14, Minn.
FE 2-4908

MILLVILLE, N. J.
19 Westwood Terrace
Millville, N. J.
Tel. 825-5362

NEWARK, N. J.
263 Market Street,
Newark 2, N. J.
MARket 3-1968

NEW YORK, N. Y.
48½ E. 7th St.,
New York 3, N. Y.
GR 3-1735

OMAHA, NEB.
5524 So. 32nd Street,
Omaha 7, Neb.
Tel. 731-8577

PITTSBURGH, PA.
346 Third Avenue,
Pittsburgh 22, Pa.
GRant 1-3712

ROCHESTER, N. Y.
683 Hudson Ave.,
Rochester 21, N. Y.
BAker 5-5923

SAN FRANCISCO, CALIF.
1236 — 9th Avenue,
San Francisco 22, Calif.
LO 4-7981

TRENTON, N. J.
730 Liberty Street,
Trenton, N. J.
LY 9-9163

KALĖDINĖS DOVANOS Į LIETUVĄ

Norite pasiūsti ypatingas dovanas — automobilius, šaldytuvus, motociklus, radijus, akordeonus, dviračius?

Reikalaukite naująjį katalogą.

Norite pasiūsti nuosavų daiktų siuntinį? Ar pirkti prekes iš mūsų sandėlio?

Reikalaukite iš mūsų muitų sąrašą.

Norite pasiūsti maisto siuntinį — standartinį ar iš Jūsų pasirinktų maisto produktų?

Reikalaukite naująjį katalogą.

CENTRAL PARCEL SERVICE, Inc.

220 SOUTH STATE STREET, CHICAGO 4, ILL.
Telef. WA 2-9354

Skyrius: 2618 West 63rd St., WA 5-2466

MENO ŽINIOS

Redaguoja MIKAS ŠILEIKIS

TRUMPAI IŠ MENO ISTORIJS

Pagonių paslaptys Renesanse

(Tęsinys)

Dievaičių genealogija
dailėje

Praėjusį kartą buvo pasakyta, kad Venera 2200 metų senumo, buvo tos temos objektu, bet praleista eilutė: "rasta Milo saloje — visų modelis." Veneros statula priklauso vėlesniam skulptūros mokyklos laikotarpiui, atseit, Praksitelio, Skopo ir kt. (5-4 šimt. pr. Kr.). Pagal rastąjį nežinomo skulptoriaus modelį buvo piešiamos ir lėpdomos Veneros. Josios fizinė išvaizda tobula, nes graikai norėjo, kad žmogus būtų fiziškai ir dvasiškai sveikas.

Seneca Trijų gražuolių reikšmę aiškina taip, kad trys moterys simbolizuoja: duoti, priimti ir grąžinti. Auksiniai obuoliai jų rankose reiškia dovanas; jų poza — stovinčios eilėje rankomis susikabinusios, kitoje rankoje laiko po auksinį obuolį; pilnas veidas, pusė veido ir paslėptas veidas. Pastarosios paslėptas veidas reiškia gražinimą, atsidėjimą už gerą, neparodant savo egoizmo. Be to, reiškia vienybę ir pasitikėjimą vieno žmogaus kitu žmogum. Trys gražuolės — Veneros tarnaitės — atnešdavo jai visokių dovanų. Diana jai atnešdavo sumedžiotų gėrybių. Beje, Pompejos griuvėsiuose buvo atkasta ant sienos nutapytas Trijų gražuolių paveikslas, taip pat nuogos ir rankomis susikabinusios, tarytum šoktų lenčiųgėlių. Šių trijų mergaičių veidai pavaizduoti profilium ir žiūri žemyn. Botticelli savo stambiame veikle "Primaveroje" Tris gražuoles nutapė permatomuose rūbuose, taip, kaip ir kitos šitame paveiksle figūros nebenuogos, išskyrus "Veneros gimimą", kuri stovi ant jūros kriauklės, nes ji gimė iš jūros putų. Rafaelio Trys gražuolės nuogos ir kiekviena iš jų dešinėje rankoje laiko po auksinį obuolį. Šis Rafaelio kūrinys yra Musee Conde, Chantilly.

Platonas apie Tris gražuoles, Veneros sarges, be kita ko sako: kiekvienas dievas išreiškia savo jėgą trejybės ritmu. Orfinė teologija sugretinama su Theologia Platonica, t. y. paralelinė teologija. Visos teologijos pas graikus atsirado iš mistiškos Orfejaus doktrinos, net Merkurijus Renesanse buvo populiarus, nes jis mokslo mylėtojas. Jis esąs aklas, dėl to jis esąs aukščiau intelekto. Merkurijų Rafaelis pavaizdavo Psike vedant į Olimpą. Botticelli Homero, Horacijaus Odės ir Ovidio

"Fasti" įkvėptas sukūrė "Primavera". (Uffizi muz.). Pavarario vėjas — Zefyras — yra Ovidio "Fasti" egzempliorius, taip, kaip ir Flora — nekaltoji žemės nimfa (ji ir Chloris pavaizduoti su rūbais). Platonas nurodo dvi Veneras: 1) kilnumo, dorybės Venera, 2) žemiškos meilės ir mirties Venera. Meilė pagal Platoną, baigiasi mirtimi.

Venecijos dailininkai jau ne tokią Venerą vaizdavo, kokia ji piešiama Homero, ypač Venecijos Venera virto paprasta, be idealizmo, šiaip gražia moterimi, gulintia ant sofos. Vėliau, kai Veneros "garbinimo" kultas perėjo į Prancūziją, tai saloninės moterys prašėsi leisti joms pozuoti Venerai. Titianas Venerą ir Adonį pavaizduoja apsikalbinusius. Atsiskiriant Venera įspėja Adonį: "Medžiok balius ir mažiau pavojingus gyvulius miškuose". Gražios Renesanso idilijos, kuriose Venera vaidina svarbų vaidmenį, pasilieka paprasta. Titiano Venera nuginkluoja karo dievaitį Marsą, jo kariškus ginklus paverčia amoretų žaisliukais.

Michelangelo skrupulingai laikėsi senųjų raštų apie klasiškos legendarinius dievus. Turėjo nesupratimų su užsakytojais ir jo kūrybos kritikais. Čia paminėsime nors Bachusą ir Mediči koplyčios skulptūrą, kur pavaizduojama Leda ir Gulbė. Aretino apie Michelangelo sako: "Jis užsipelno garbingo vertinimo dėl to, kad imituoja šiuos didžiuosius filosofus, kurie po poezijos priedanga slėpė giliausias filosofines idėjas ir misterijas, kartu žmogiškas ir dieviškasias, dėl to, kad negalėtų jų suprasti vulgariški žmonės; nenorėjo, kad perlai būtų barstomi kiaulėms. Aš tikiu, kad Michelangelo turėjo kilnų tikslą, bet man vis dėlto neatrodo labai išmintinga, kad moterų, tarnaičių ir vaikų akys matytų šitas figūras, kurias tik tai mokyti žmonės tegali suprasti ir įvertinti paslėptų alegorijų vertybes".

Michelangelo Leda ir Gulbė pavaizduota meilės akte.

Michelangelo Bachusas (skulptūra) jaunas, stiprus vyras, rankoje laiko didelį vyno indą. Šis jo kūrinys simbolizuoja demonišką dvasią, sako Condivi. Jo plaukai prikaišyti vynuogių, į pagundą veda, ir sako: "Tas, kuris savo apetito alkoholiui nesuvaldo, galutinai pražudo savo gyvybę." Ši Bachuso istorija atitinka senovės raštams. Dėl Michelangelo legendinės pagoniškos teologijos Renesanso laikais skrupulingos inter-

Titianas

Venera prie veidrosio

pretacijos, Condivi jo paklausė, kodėl jis savo Pietoje (dabar New Yorko Pas. Parodoje Vatikano paviljone) motiną pavaizdavo jaunesne už savo sūnų? Michelangelo atsakė sarkastiškai. Condivi suprato, kad skulptorius skelbia naują teologiją pagal Bernardino pamokslą Sienoje.

Michelangelo turėjo ir daugiau disputų su teologais. Jis atskirdavo sakydamas, kad jis ieškąs šaknų senojoje teologijoje ir pagoniškame mene. Savanarola atkakliai kovojo prieš pagoniško elemento mene ir literatūroje atgaivinimą ir prieš popiežių. Michelangelo klausydavo jo ugningų pamokslų Florencijos gatvėse, kur ir pats pamokslininkas buvo sugedintas ant laužo.

Kitas Michelangelo "pagoniškas" kūrinys "Leda ir gulbė" yra Gemaldegalerie, Dresdene). Bellinio "Dievų šventė" (veikiau sia šitam kūriniui įkvėpimą dailininkas gavo iš Ovidio raštų), kur didelė kompozicija pavaizduoja dievus, satyrus, nimfas susibūrusius Idos kalne. Rubensas taip pat sukūrė didelį veikalą "Titanų galas". Titiano "Prometejus" prirakintas prie uolos. Jo kepenis drasko plėšrūs paukščiai. Titanus nubaudęs vyriausias dievas Zeus. Rafaelis sukūrė puikų veikalą "Atenų mokykla", taip pat "Rafaelio mokykla" su dievaitėmis Farnesina Palace Romoje.

Reikia pasakyti, kad Italijos Renesansas buvo tildas pasauliškai menui, kartu ir naujai meno kultūrai.

Apie senosios klasikos meną labai plati tema. Neturime tiek vietos, kad būtų galima plačiau aprašyti.

P. S. Praėjusios savaitės str. buvo išspausdinta: "Žmogaus dvasinės imitacijos nebaigiamas..." Turėjo būti intinacijs procesas.

(Pabaiga)

VYKSTA PARODOS

— **Clevelande, Ohio**, dail. Anastazijos Tamošaitienės individuali paroda vyksta nuo rugsėjo 27 iki spalio 4 d. Čiurlionio Ansamblio namuose, 10908 Magnolia Drive. Išstatyta 20 guašo darbų, 30 aliejinės tapybos, 7 kilimai ir 8 tautiniai drabužiai ir prijuostės. Viso 65 darbai.

— **Otawoje, Kanadoje** rugsėjo mėnesį įvyko dail. Antano Tamošaičio tapybos, akvarelės ir grafikos darbų paroda. Viso 45 kūriniai. Tamošaičiai gyvena Kingston, Ontario, Kanadoje.

— **Dail. J. Paukštienės** paroda Detrote Lietuvių namuose įvyks sekmad., spalio 11 d. Baigsis spalio 18 d. 3 val. p. p.

Pirmas abstraktus pašto

5c ženklelis

Netrukus pasirodys 5c. pašto ženklelis, skirtas For Fine Arts, kuris pabrėžia dailiojo meno idėją. Iš 4 konkurso finalistų, laimėjo Stuart Davis. Ženklelis yra geometrinės abstrakcijos formos, kurį užgyrė ir pats gen. pašto viršininkas.

Dail. Stuart Davis mirė praėjusio birželio mėnesį, kai jo projektas buvo įteiktas konkurso jūry komisijai.

Logan Square bendruomenės organizacijos surengtoji rugsėjo 26-27 d. d. lauko dailės paroda dėl lietingo ir šalto oro nepasisekė. Šeštadienį nebuvo nei parodos, nei koncerto, kuris buvo programoje paskelbtas, ir kuriame turėjo dainuoti Normennes Singing Society choras ir kiti dalyviai.

Sekmadienį nedaug kioskų tepasirodė ir tie, kurie savo darbus buvo išstatę parkely ir pasieniuose, nebuvo aukštos meninės kokybės. Kataloge įregistruota 63 dalyviai, o jų buvo tik keletas.